

**PANEVROPSKI UNIVERZITET APEIRON
FAKULTET POSLOVNE EKONOMIJE
BANJA LUKA**

PORUKE KONFERENCIJE

**III. Međunarodni naučni skup o ekonomskom razvoju
i životnom standardu**

E D A S O L 2 0 1 3
Economic development and Standard of Living

Tema:
**PREVAZILAŽENJE PRIVREDNE STAGNACIJE I
OTVARANJE RAZVOJNIH PERSPEKTIVA**

EdaSol-au.com

25. oktobar 2013 – Banja Luka

PORUKE KONFERENCIJE EDASOL 2013

Banja Luka, 25.oktobar 2013

- i. Usljed globalne ekonomske krize, ali i drugih uticajnih faktora, evidentno je da u zemljama Jugoistočne Evrope, u različitom intenzitetu u posljednjoj deceniji, traju i različiti oblici društvenih kriza, uključujući i ekonomsku i privrednu krizu. Ekonomska kriza u makroekonomskim parametrima je evidentna kroz niske prinose bruto društvenog proizvoda (BDP je često recesionog karaktera, a nerijetko se pretvara u depresiju), niske stope zaposlenosti (naročito mladih do 35 godina starosti), visoke stope zaduženosti, visoka inflacija, visok kreditni rizik, niske stope akumulacije i investicija (naročito stranih) i slično.
- ii. U vremenu krize i ekonomske stagnacije tržišni mehanizam je dobar model, ali nije dovoljno efikasan da riješi probleme nastale kao posljedica krize. Preporučuje se primjena tzv.“kombinovanog modela“, koji se zasniva na državnoj intervenciji u polju fiskalne politike (ekspanziona fiskalna politika) i monetarne politike (restrikciona monetarna politika).
- iii. Ekonomski razvoj, kao sinonim za visoke stope BDP-a, visoku zaposlenost i stabilan nivo cijena, jeste potreban i nužan, ali kao takav ne predstavlja i dovoljan uslov za uspjeh u izlasku iz sveukupne društvene krize. Ukupni razvoj zavisi i od niza drugih faktora, kao što su npr, politička stabilnost i uređenost, kulturni razvoj, stepen socijalne uključenosti, zdravlje i drugo.
- iv. Također, ekonomski „šokovi“ u zemljama u razvoju mogu imati i negativne efekte kao što su politička nestabilnost (konvulzija), povećanje stope korupcije i društvenog raslojavanja i isključenosti, tj. mogu dovesti do različitih anaomaliija i neravnoteže u društvu. Kao izlazna opcija nameće se potreba za postojanjem novog pristupa u definisanju razvoja kao „slobode izbora“, koja, prema tvrdnjama nobelovca i razvojnog ekonomiste Amartya Sen-a, je potrebna kao sredstvo za zadovoljavanje potreba ljudi na način da oni osjećaju najveći kapacitet korisnosti u tom procesu.
- v. U zemljama regije JIE osigurati primjenu novog pristupa u modeliranju razvoja koji se zasniva na konceptu „down-up“, tj.konceptu disequlibrijuma u pogledu modeliranja razvojne politike u odnosu na teritorijalni okvir primjene razvojnih aktivnosti. To podrazumijeva da niže teritorijalne jedinice - opštine, gradovi i regije trebaju urediti svoje specifične razvojne modele, koji, u principu, ne trebaju nužno korespondirati na globalnom državnom razvojnom politikom, i kao tako uređeni imaju veći stepen efektivnosti u odnosu na „tradicionalni pristup“ (up-down) modeliranja razvoja.

- vi. Na globalnom tržištu radne snage potrebno je težiti „ekvilibrijumu“, tj. zaustaviti visoke stope odlaska humanog kapitala (naročito visokoobrazovanog) i umanjiti negativne efekte „odliva mozgova“ - brain drain - iz zemalja u razvoju (LDC) u visokorazvijene zemlje (OECD), jer dolazi do neravnoteže na tržištu humanog kapitala na štetu manje razvijenih zemalja. Ovakav pristup vodi u određeni oblik diskriminacije velikih zemalja na štetu slabije razvijenih i siromašnih zemalja, što za direktnu posljedicu ima smanjene stope privredne aktivnosti u tim zemljama.
- vii. Zemlje JIE članice CEFTA međunarodnog sporazuma, koje imaju institucionalno ugovoren odnos sa Evropskom Unijom (najčešće kao zemlje kandidatkinje ili u statusu primjene SAA sporazuma), usljed pogodnosti koje su sadržane u odredbama CEFTA-e, imaju veće prilike i mogućnosti da učestvuju u razvoju međunarodne ekonomske aktivnosti sa tržištem EU (od preko 500 miliona potrošača), te da utiču na stepen povećanja konkurentnosti svojih privreda, nego one zemlje koje nemaju takav status sa EU.
- Takođe se mogu koristiti iskustva i prilike koje pruža sam region, kao što su:
- Ulazak Hrvatske u EU otvorio je, pod ostalim određenim uslovima (koji su npr, prethodno navedeni), perspektive razvoja privredne konkurentnosti i atraktivnosti za strane ulagače u susjednim zemljama - Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori.
  - Po uzoru na trendove u Srbiji, a ranije i u Hrvatskoj i Sloveniji, zajedničkim djelovanjem svih relevantnih međunarodnih aktera ohrabrivati vlade i institucije i u svim ostalim zemljama JIE u njihovim aktivnostima na poštivanju poreske discipline i sankcionisanju odgovornih u kršenju poreskih i drugih propisa koji ugrožavaju ekonomski i društveni sistem.
  - Po uzoru na „makedonski e-model“, urediti i primjeniti koncept brze i efikasne registracije biznisa i u svim ostalim zemljama, u cilju povećanja indeksa globalne konkurentnosti i atraktivnosti za strana ulaganja.
  - Omogućiti i podsticati primjenu i drugih statističkih metoda za određivanje indeksa konkurentnosti zemalja, kao što je, npr: „Canonical Correlation Analysis (CCA)“, koji je zasnovan na dvostepenom nivo mjerenja konkurentnosti, u zavisnosti od nivoa razvijenosti posmatrane zemlje, tako da rezultati mogu ponuditi veći stepen pouzdanosti (objektivnosti) i pozitivnije trendove u tom rangiranju.
  - U zemljama JIE, u okviru svih institucija i legislative, kao i prakse, ugrađivati preporuke i smjernice za razvoj, koje se temelje na „Strategiji EU za razvoj - Evropa 2020“.

**Radna grupa za izradu zaključaka i preporuka
EDASOL 2013**